

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

НЕОБХІДНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. Висвітлено питання необхідності впровадження зарубіжного досвіду у сфері економічної безпеки. Розглянуто проблеми країни в системі економічної безпеки, а також зарубіжний досвід у забезпеченні безпеки бізнесу.

Аннотация. Рассмотрены вопросы необходимости внедрения зарубежного опыта в сфере экономической безопасности. Рассмотрены проблемы страны в системе экономической безопасности, а также зарубежный опыт в обеспечении безопасности бизнеса.

Annotation. The necessity for introduction of foreign experience in providing economic security is considered. The problems of the country's system of economic security as well as foreign experience in providing business security are studied.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, об'єкт безпеки, суб'єкт економічної безпеки, агентство з економічної безпеки підприємства.

Поняттю економічної безпеки підприємства та чинникам впливу на діяльність підприємства приділена увага в працях таких вчених, як: Ортинський В. Л., Бланк І. О., Бесчастний А. В., Третяк В. В., Шваб, Л. Романенко, Молдавчук Р. І. та ін. Проблема економічної безпеки в цілому давно є предметом дослідження західних вчених, таких, як: Френсіс Перкінс, Дж. Дентон, Р. Лукабо, Р. Міллер, Дж. Стігліц та ін. Аналіз посилань на Інтернет-ресурси показав, що аспектам економічної безпеки в сенсі її методології та теорії велика увага приділена в роботах таких російських вчених і дослідників, як Дмитриченко Л. І., А. Линниченко, Белоусова Р. А., Куликова В. В., Самушенко Т. В., Блохин С. В. та ін.

Метою статті є розгляд системи забезпечення безпеки бізнесу у розвинених країнах та необхідність впровадження зарубіжного досвіду у сфері економічної безпеки в Україні.

Економічна безпека є домінуючою відносно інших видів безпеки. Проблема економічної безпеки – комплексна і містить ряд елементів, а отже, і розв'язувати її необхідно у взаємозв'язку з багатьма питаннями.

Насамперед, слід розглянути, такий елемент, як об'єкт безпеки фірми. Виходячи з цього, об'єктом фірми може виступати:

кадровий персонал фірми, а саме: керівний склад, акціонери, структурні підрозділи та їх співробітники, функції яких пов'язані з різними видами інформації;

майновий, інтелектуальний та фінансовий капітал фірми;

притаманні специфіці фірми види фінансово-господарської діяльності.

Серед суб'єктів, що забезпечують захист економічної безпеки, можна виділити основні дві групи: власні служби безпеки, що входять у структуру господарюючих суб'єктів і повністю утримуються за їх кошти;

функціонуючі як самостійні комерційні чи державні організації, що наймає господарюючий суб'єкт для виконання функцій щодо забезпечення окремих аспектів його безпеки [1].

Слід зауважити, що ринок послуг у сфері безпеки досить складно аналізувати, оскільки він характеризується відсутністю чітких меж. Як правило, фірми, що працюють на цьому ринку, багатопрофільні, а тому виділити компанії, які надають послуги лише у сфері економічної безпеки, можна лише досить умовно.

Найбільш поширеними напрямками їх діяльності є охорона офісних приміщень; підготовка та надання охоронців; підготовка професійних охоронців; консультації; охорона вантажних перевезень; охорона автостоянок; встановлення технічних засобів безпеки.

Нині потреби українських підприємств у сфері економічної безпеки дещо зросли та потребують ширшого об'єму послуг, які надають комерційні організації.

Окрім зазначеної проблеми, можна виділити такі проблемні питання у сфері безпеки, перед якими стоїть підприємництво в Україні:

1) низький попит на послуги щодо організації захисту документованої інформації, перш за все, тієї, що містить державну та комерційну таємницю (формування попиту підприємств на фізичну охорону будівель, інкасацію, комплекс захисних заходів від рекету і прослуховування телефонних каналів зв'язку, приміщень від радіозакладок і т. д.);

2) недостатня увага приділяється роботі з персоналом, а також з персоналом, що допущений до конфіденційної інформації;

3) недостатньо, з позиції безпеки, досліджується проблема зовнішніх контактів фірми;

4) недостатність нормативно-правового, наукового та навчально-методичного забезпечення у формуванні та забезпеченні безпеки вітчизняного бізнесу.

Враховуючи все це, варто вдатися до вивчення досвіду розвинутих зарубіжних країн у даній сфері

Отже, слід звернути увагу на досвід американців у забезпеченні безпеки бізнесу. По-перше, це створення в США широкомасштабної системи колективної безпеки бізнесу: державний департамент і понад 500 корпорацій США регулярно обмінюються інформацією з найгостріших питань загроз підприємницької діяльності. При чому при створюванні власної служби безпеки має місце участь працівників ФБР та ЦРУ, що дає змогу використовувати власну базу даних, досвід відбору працівників до служби безпеки фірми та сформувати при них свої спеціалізовані відділи чи відділення, в яких, як правило, працюють співробітники спеціальних служб в особі офіцерів безпеки [2].

По-друге, не менш важливою особливістю американського бізнесу є врахування психологічного моменту. Передбачає зазвичай безконфліктне звільнення працівника – порушника інтересів фірми, причому з обов'язковим інформуванням широкого кола підприємців про протиправну поведінку такого працівника, що за умови обов'язкового надання ним рекомендаційного листа від попереднього працедавця новому працедавцю породжує складність при подальшому працевлаштуванні.

По-третє, особливість законодавчого закріплення діяльності недержавних правоохоронних організацій США полягає в тому, що ця країна й досі не має єдиного федерального закону про приватну детективну й охоронну діяльність. Близько в сорока з п'ятдесяти штатів для здійснення охоронно-пошукових функцій потрібна ліцензія, яка видається владою даного штату у формі дозволу на офіційне здійснення охоронно-пошукової діяльності в бізнесі. При цьому всі класи ліцензії видає спеціалізована Державна комісія, яка оцінює в рамках установи відповідність особистісних якостей і професійної підготовки претендента кваліфікаційним вимогам [3].

А тому саме цим можна пояснити зростання кількості суб'єктів бізнесу країни, що воліють встановити партнерські угоди з відповідними охоронно-детективними агентствами, витрачаючи при цьому значні кошти. Користування охоронними послугами щодо внутрішніх приміщень поступово витісняє укладання договорів зі страховими компаніями, які виплачують компенсацію за збитки від дрібних крадіжок, що їх вчиняють співробітники фірм, особливо в торгівельній сфері.

Якщо звернутись до Великобританії, то слід сказати, що досвід з цієї країни отриманий значний, а саме у сфері безпеки вантажних і пасажирських перевезень.

Беручи до уваги схожість соціальної, правової й економічної систем Великобританії та США, цілком закономірним є схожість забезпечення безпеки бізнесу в цих країнах. Так, аби не допустити розголошу про відповідні правопорушення з боку працівників фірми або банку, що може завдати їм удару по репутації та іміджу, керівництво свідомо йде на їх втаємничення від державних правоохоронців та громадськості. Саме тому перелік правопорушень, зазвичай економічних, такий: шахрайство, злочини у комп'ютерній сфері, крадіжка інформації, їх розслідують співробітники власних служб безпеки і, відповідно, перебувають поза увагою правоохоронців і громадськості [4].

Виходячи з цього, в Україні доцільним буде створення агентств з економічної безпеки. При цьому такі агентства матимуть ширшу номенклатуру послуг та співпрацюватимуть в одній базі даних "Система колективної безпеки бізнесу" (досвід США).

У своїй діяльності Агентство економічної безпеки повинно прагнути ні на крок не відставати від прогресу і використовувати в своїй повсякденній роботі передові методи і технології забезпечення економічної безпеки. Широко використовувати технічні заходи, форми і методи в використовувани колегами за кордоном, у тому числі на території Європи, підтримувати ряд контактів із представниками закордонних агентств економічної безпеки, що буде однією з відмінних рис такого агентства [5].

Отже, автор пропонує такий розширений, перелік послуг агентства з економічної безпеки:

- перевірка партнерів на благонадійність;
- збір інформації відносно конкурентів;
- розшук боржників, злочинців;
- інформаційні довідки про фізичних та юридичних осіб;
- повернення боргів, майна, активів;
- кадрова безпека;
- аудит особистої служби безпеки підприємства;
- урегулювання конфліктних ситуацій із силовими структурами;
- сприяння при розслідуванні кримінальних справ;
- запобігання та виявлення розкрадання, розтрат на підприємстві;
- протидія шпигунству;
- технічна безпека.

Саме на такий формат пропонованих послуг треба зробити акцент українським агентствам з економічної безпеки, оскільки вони є перспективними. Перспективними їх варто вважати тому, що саме за такими послугами обсяг укладених угод постійно зростає. Отже, підприємці починають розуміти значущість економічної, безпеки бізнесу на сучасному етапі розвитку економіки, та необхідність підтримання певного рівня економічної безпеки всім категоріям підприємництва України.

Доцільно буде сказати, що підприємцям малого та середнього бізнесу досить нераціонально створювати внутрішню службу економічної безпеки. Отже, необхідним має бути створення таких умов, які дозволять малому та середньому бізнесу підвищити свій рівень економічної безпеки, скориставшись послугами запропонованого профілю агентства.

Як висновок, слід сказати, що тільки поєднанням зусиль усіх систем забезпечення безпеки бізнесу, а загалом і держави, можна гарантувати функціональну стабільність бізнесу, уникнення банкрутства, відшкодування, хоча б частково, матеріальної шкоди, що її може бути заподіяно природними стихіями, недобросовісною конкуренцією, комерційним та промисловим шпигунством, чи навмисними протиправними діями зловмисників.

Наук. керівн. Москаленко Н. О.

Література: 1. Третьяк В. В. Економічна безпека: сутність та умови формування / В. В. Третьяк // Економіка і держава. – 2010. – № 1. – С. 6–8. 2. Бесчастний А. В. Економічна безпека України у контексті світової економічної кризи / А. В. Бесчастний // Економіка і держава. – 2009. – № 15. – С. 67–69. 3. Самушенко Т. В. Современные угрозы экономической безопасности России / Т. В. Самушенко // Известия РГПУ им. А. И. Герцена. – 2008. – № 73-1. 4. Чучка І. М. Транскордонне співробітництво в контексті економічної безпеки України / І. М. Чучка, Р. І. Молдавчук // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 9 (111). – С. 92–98. 5. А генство економічної безпеки ТОВ "Акцент". – Режим доступу : <http://ecosecur.com/>. 6. Дмитриченко Л. И. Государственное регулирование экономики: методология и теория : монография / Л. И. Дмитриченко. –

